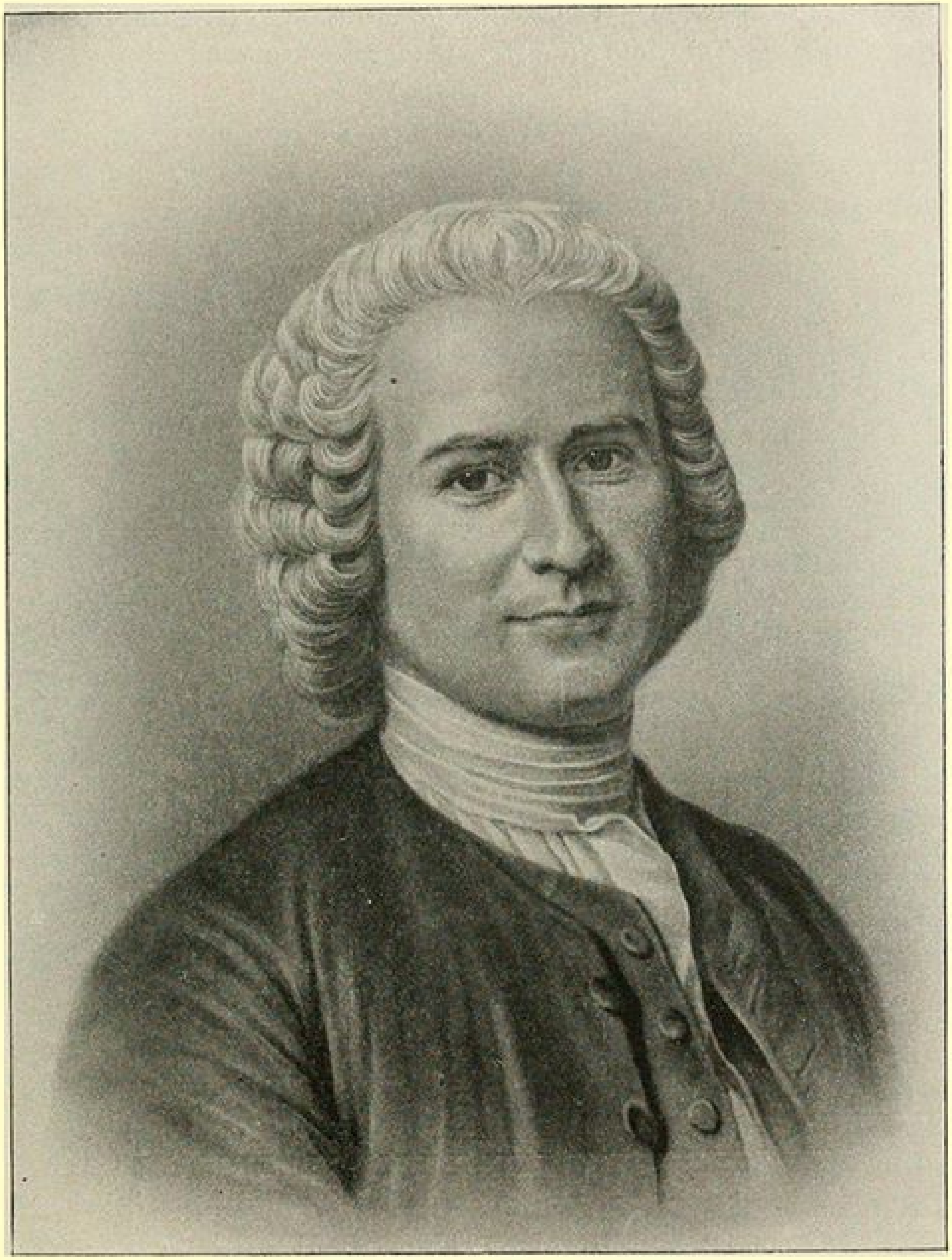

JEAN JACQUES ROUSSEAU

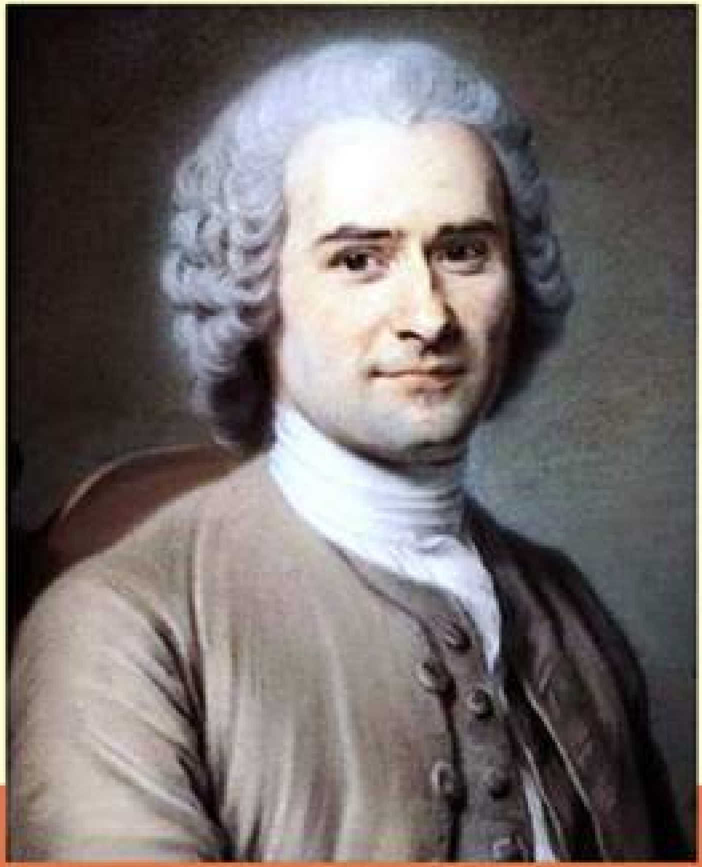

- ✓ ជាជនជាតិបារាំង កើតនៅក្នុងត្រកូលក្រីក្រមួយ ដែលកាន់សាសនាប្រូ តែសស្តង់ នៅទីក្រុងហ្សឺណែវ ប្រទេសស្វីស កើតនៅថ្ងៃទី២៨ ខែមិនា ឆ្នាំ១៧១២ ។ កើតបាន ៨ ថ្ងៃ ម្តាយក៏ស្លាប់ចោល ឯឪពុក (អ៊ីសាក់ រូស្សូ) ក៏ពុំបានយកចិត្តទុកដាក់បីបាច់ថែរក្សា ដោយបោះបង់កុមារ ហ្សង់ ហ្សាក់ រូស្សូ ឲ្យរសាត់អណ្តែតតាមយថាកម្ម និងពោរពេញដោយការផ្សងព្រេង ។

របបរាជាធិបតេយ្យ

- ➢ ហេតុអ្វីបានជាប្រជាជនក្រីក្រលំបាកវេទនាដូច្នេះ ?
- ➢ តើអ្វីដែលនាំឲ្យអ្នកទាំងនោះវេទនា ?

"កិច្ចសន្យាសង្គម"

ទស្សនៈនយោបាយ

ខ្លឹមសារមូលដ្ឋាន រូស្ស

ក. មិនឈរលើមូលដ្ឋាននៃធម្មជាតិ

- សមាគមកើតឡើងដោយការធ្វើកិច្ចព្រមព្រៀងគ្នាក្នុងសង្គមនោះ គឺជាអង្គរួមមួយដែលមានផ្ទុកទៅដោយក្រមសីលធម៌ និងបណ្តាំមនុស្ស ។ ជាសង្គមមនុស្សដែលមានអត្តសញ្ញាណរួម ជីវភាពរួម ឆន្ទៈ និងអង្គឯកភាពរួមតែមួយ និងច្បាស់លាស់ ។
- រដ្ឋមានឆន្ទៈផ្ទាល់មួយដែលមិនមែនជាឆន្ទៈរបស់បុគ្គលណាមួយទេ តែសិទ្ធិរបស់បុគ្គលដែលរដ្ឋយកទៅប្រើប្រាស់ គឺដើម្បីជាផលប្រយោជន៍របស់បុគ្គលដែលជាអ្នកបង្កើតរដ្ឋនោះដែរ ។
- សមាជិកនីមួយៗនឹងក្លាយជាផ្នែកមួយមិនអាចកាត់ផ្តាច់បានពីសង្គម ។
- រដ្ឋកើតចេញពីទំនោរធម្មជាតិ ឬសភាវធម្មជាតិរបស់មនុស្ស ។

១. ការបង្កើតក្រមសីលធម៌ និងស្ថាប័ននានារបស់រដ្ឋ ត្រូវធ្វើក្នុងពេលជាមួយគ្នា

- សីលធម៌ពុំមែនគ្រាន់តែជាផ្នែកមួយនៃច្បាប់ និងកាតព្វកិច្ចប៉ុណ្ណោះទេ តែវាជាផ្នែកមួយសម្រាប់អប់រំប្រជាពលរដ្ឋ អាស្រ័យដោយស្ថានភាព និងអារម្មណ៍របស់ពលរដ្ឋផ្ទាល់ ។ សីលធម៌មានអត្ថិភាពចាំបាច់ និងយ៉ាងខ្លាំងក្នុងសង្គម ។
- ដោយបុគ្គលជាធាតុរបស់រដ្ឋ នាំឲ្យសីលធម៌ និងសកម្មភាពសប្បុរសធម៌របស់បុគ្គល នឹងកើតឡើងនៅពេលរដ្ឋត្រូវបានបង្កើតដែរ ។

ស្មារតីនយោបាយនៅក្នុងសង្គមស្តែងឡើងក្នុងរូបភាពជាឆន្ទៈរួមដែលតម្រូវអោយ
ពលរដ្ឋទាំងអស់បានចូលរួមយ៉ាងសកម្មក្នុងការបញ្ចេញមតិផ្ទាល់ខ្លួន

ការលុបបំបាត់សម្បត្តិឯកជន ជាការខុស
ឆ្គង តែក៏ត្រូវប្រឆាំងនឹងការបែងចែក
សម្បត្តិមិនស្មើគ្នាផងដែរ

ដើម្បីបង្កើតនូវឆន្ទៈរួមចាំបាច់ត្រូវមាន
សមភាពនៅក្នុងសង្គម

មិនត្រូវអនុញ្ញាតឲ្យមានទម្រង់រដ្ឋដែលប្រកាន់
របបគ្រប់គ្រងបែបតំណាងឡើយ គឺត្រូវគាំទ្រ
របបគ្រប់គ្រងបែបប្រជាធិបតេយ្យផ្ទាល់

ជៀសវាងក្រុមវណ្ណៈណាមួយ កាន់កាប់
អំណាចរដ្ឋផ្តាច់មុខតែម្នាក់ឯង

ឆន្ទៈមិនអាចប្តូរបាន និងមិនអាចលក់បាន ដូច្នេះឆន្ទៈក៏មិនអាចតំណាងបានដែរ
ព្រោះថាអំណាចបែបតំណាងជាអំណាចបែបទាសភាព

អំពីរដ្ឋ

- សភាពធម្មជាតិ គឺជាសភាពសប្បាយក្រៃលែង ជាសភាពប្រកបដោយសុភមង្គល សម្រាប់មនុស្សជាតិ បង្ហាញពីភាពមនុស្សធម៌របស់មនុស្ស ។
- មនុស្សម្នាក់ៗ និងគ្រួសារអាចធ្វើដំណើរទៅទីកន្លែងណាក៏បានឲ្យតែគេចង់ទៅគេ អាចបេះផ្លែឈើ ឬចង់បានអ្វីៗគ្រប់យ៉ាងដែលមិនមែនជារបស់នណាម្នាក់ ឡើយ ។
- តែជាសភាពធម្មជាតិ មិនមែនជាសភាព ដែលល្ងូតលាស់នោះទេ ពុំមានកម្មសិទ្ធិ ឯកជនទេ គ្មានអ្វីជារបស់នណាម្នាក់ឡើយ ដូច្នេះគ្មានចោរទេ ហើយក៏គ្មានព្រំដែន និងគ្មានរដ្ឋដែរ ។
- បើគ្មានរដ្ឋ ដូច្នេះសង្គ្រាមក៏គ្មានដែរ ។

- ការរកឃើញកសិកម្ម និងលោហកម្មធ្វើឲ្យមានកម្មសិទ្ធិឯកជនលើដីធ្លី ជាបុព្វហេតុនៃការប្រកួតប្រជែង និងជម្លោះដែលបណ្តាលមកពីវិសមភាពនៃភាពសម្បូរសប្បាយ និងទុរគត ព្រមទាំងតណ្ហា ។
- ដើម្បីជៀសវាងពីជម្លោះ មនុស្សត្រូវប្រមូលគ្នាជាសមាគម ដើម្បីជៀសវាងការបំផ្លាញទ្រព្យសម្បត្តិគ្នាទៅវិញទៅមក ហើយឈប់ប្រយុទ្ធគ្នា ។

- ដើម្បីជាថ្នូរនឹងសេចក្តីសុខពីដំណាក់កាលដំបូង មនុស្សត្រូវលះបង់ភាពរស់នៅដាច់ឆ្ងាយពីគ្នាមករស់នៅជាសមាគមវិញ ដោយការចុះកិច្ចសន្យាមួយហៅថា **កិច្ចសន្យាសង្គម** ។
- កម្មវត្ថុនៃកិច្ចសន្យាសង្គម គឺការបង្កើតឲ្យមានសង្គម ព្រោះថាវាមានអត្ថប្រយោជន៍ច្រើន បើកាលណារស់នៅជាមួយគ្នា ធ្វើការជាមួយគ្នា ។ កិច្ចសន្យាត្រូវធ្វើឡើងរវាងបុគ្គលម្នាក់ៗ ជាមួយនឹងសង្គម ។
- មនុស្សស្ថិតនៅចំណុចសង្គម ព្រោះមនុស្សបានប្រគល់សិទ្ធិ និងសេរីភាពរបស់គេ
- ប៉ុន្តែមនុស្សនៅតែរក្សាសេរីភាពរបស់ពួកគេ ព្រោះសង្គមជាសំណុំនៃមនុស្សទាំងអស់ ដោយគ្មាននរណាម្នាក់បាត់បង់សេរីភាពទេ បើទាំងអស់គ្នាមិនបាត់បង់នោះ
- សេរីភាព និងសមភាពត្រូវបានធានាយ៉ាងម៉ឺងម៉ាត់ ។ សង្គមនយោបាយជាអ្នកធានានូវអ្វីដែលមនុស្សមានកាលពីសភាពជាធម្មជាតិ ដោយបន្ថែមលើការធានាលើសន្តិសុខថែមទៀត ។

- អធិបតេយ្យមិនប្រជាធិបតេយ្យ គឺជាអធិបតេយ្យមិនល្អ ហើយអធិបតេយ្យមិនអាចផ្ទេរទៅអ្នកណាម្នាក់បានឡើយ ។ ដូច្នេះ គេមិនអាចប្រគល់អំណាចអោយទៅស្តេចមួយអង្គទេ ព្រោះការរស់នៅចំណុះស្តេចមិនប្រសើជាងការរស់នៅក្នុងសភាពធម្មជាតិទេ ។
- ប្រជារាស្ត្រត្រូវតែជាអ្នកកាន់កាប់អធិបតេយ្យ និងត្រូវសម្រេចអ្វីៗដោយផ្ទាល់ខ្លួនឯង ។ការតំណាងអាចធ្វើឲ្យប្រជាធិបតេយ្យក្លាយពីល្អទៅអាក្រក់បាន ព្រោះអ្នកតំណាងប្រាកដជាជ្រើសរើសយកអ្វីតាមបំណងផ្ទាល់របស់ពួកគេ មិនមែនតាមបំណងរាស្ត្រនោះទេ ។
- បើមានការបោះឆ្នោតរើសតំណាង មានន័យថា គេកំពុងតែលក់សេរីភាពរបស់គេហើយ ព្រោះគេមានសេរីភាពក្នុងថ្ងៃបោះឆ្នោតនោះ បន្ទាប់មកគេក៏ក្លាយទៅជាទាសកររបស់អ្នកដែលខ្លួនបានជ្រើសរើសនោះជាក់ជាមិនខាន ។

រដ្ឋាភិបាល

សកម្មភាពសេរីទាំងអស់កើតឡើងដោយមូលហេតុពីរយ៉ាង

ឆន្ទៈដែលបានសម្រេច
ចិត្តទៅលើសកម្មភាព

កម្លាំងដែលស្តែងចេញ
ជាសកម្មភាព

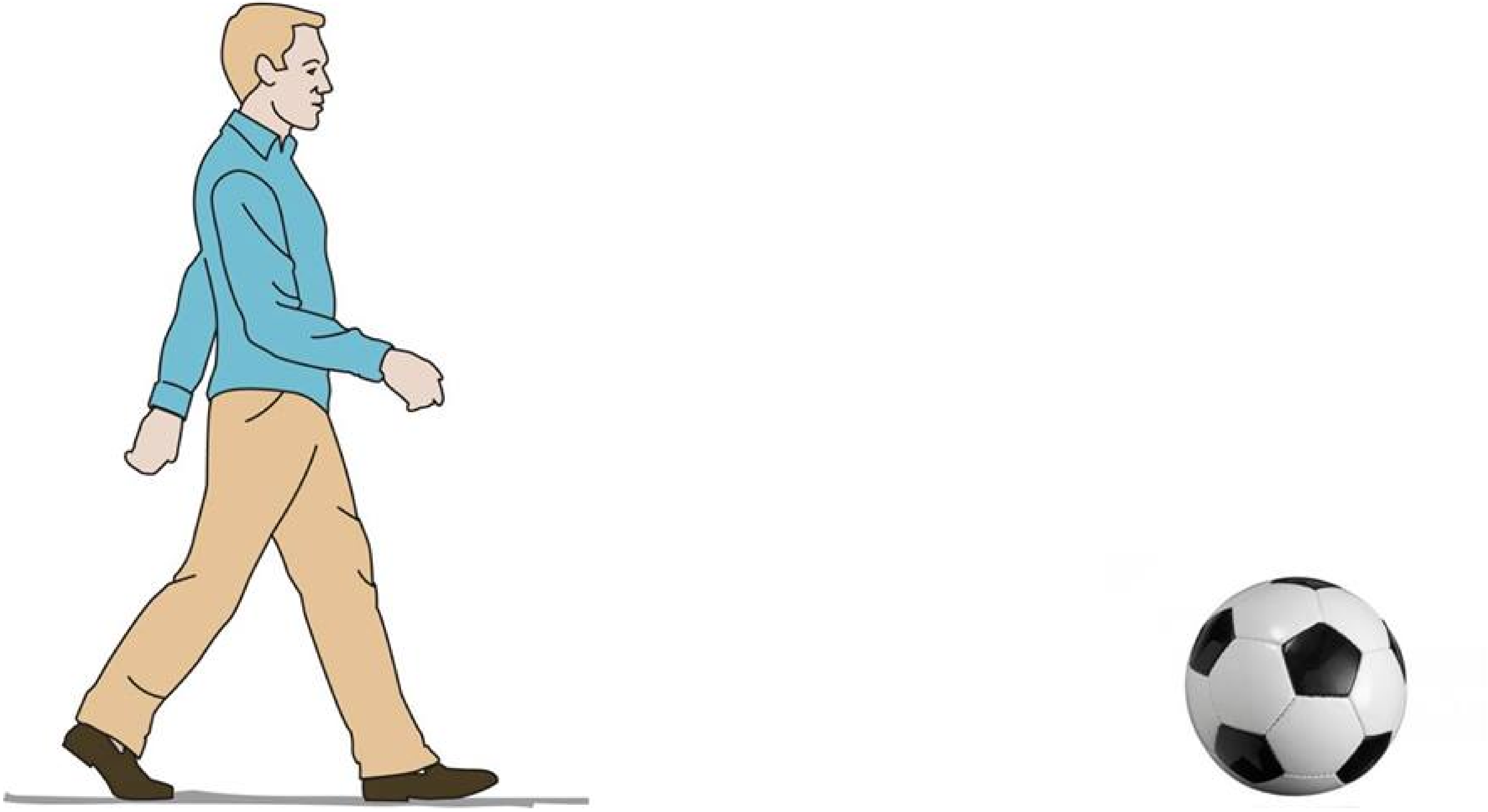

ពេលដែលខ្ញុំដើរទៅរកវត្ថុមួយ វាគឺជាភាពចាំបាច់នៃទីតាំង ទីមួយដែលខ្ញុំចង់ទៅរកវា (ឆន្ទៈ) ហើយទីពីរ គឺជើងរបស់ខ្ញុំដែលអាចនាំខ្ញុំទៅទីនោះ ។ បើមនុស្សខ្វិនចង់រត់ ហើយបើលទ្ធភាពរាងកាយរបស់មនុស្សនោះមិនចង់ទៅ (មិនអាចទៅរួច) ពេលនោះទាំងឆន្ទៈ និងខ្លួនគេនឹងនៅកន្លែងដែលគាត់នៅនោះដដែល ។

(អំណាចនីតិប្រតិបត្តិ) **កម្លាំង**

នយោបាយ

ឆន្ទៈ (អំណាចនីតិបញ្ញត្តិ)

- ត្រូវតែបែងចែកឲ្យដាច់ពីគ្នារវាងអំណាចនីតិបញ្ញត្តិដែលមាន ឈ្មោះ ថាអធិបតេយ្យប្រជាជន (sovereign people) និង អំណាចនីតិប្រតិបត្តិ ឬរដ្ឋាភិបាល ។
- ជាដំបូងត្រូវផ្តល់ឲ្យមានការ បង្ហាញឆន្ទៈទូទៅនៅក្នុងច្បាប់ជា សាកល(universal law) ហើយមិនត្រូវឲ្យមានជាប់ទាក់ទង ជាមួយសកម្មភាពដោយឡែក ឬផលប្រយោជន៍បុគ្គលឡើយ ។

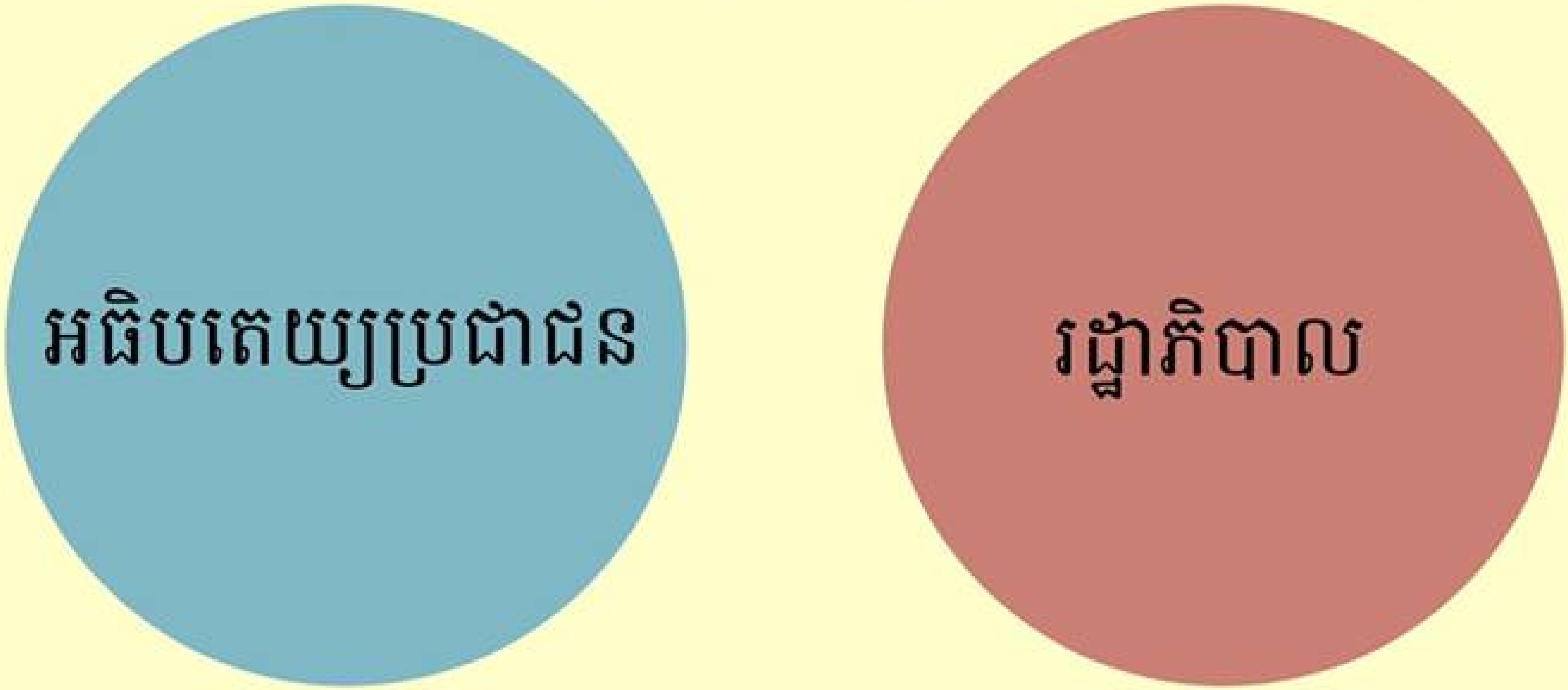

- រដ្ឋាភិបាលដែលល្អបំផុតនោះគឺត្រូវរៀបចំទៅតាមសភាពធម្មជាតិ ហើយគំនិតដែលប្រកបទៅដោយគតិបណ្ឌិតនោះគឺថាអ្នកដឹកនាំប្រជាជន គួរតែដឹកនាំសម្រាប់ផលប្រយោជន៍រដ្ឋាភិបាល និងមិនមែនដើម្បីពួកគេខ្លួនឯងទេ ។
- ពួកគេគួរតែជាអ្នកបម្រើប្រជាជន មិនមែនចៅហ្វាយរបស់ប្រជាជនទេ មានន័យថារដ្ឋាភិបាលត្រូវធ្វើពលិកម្មដើម្បីប្រជាជន មិនមែនប្រជាជនធ្វើពលិកម្មដើម្បីរដ្ឋាភិបាលឡើយ
- លោកអះអាងថាចំនួនច្រើនមន្ត្រីរដ្ឋាភិបាលគឺមូលហេតុដែលនាំឲ្យរដ្ឋាភិបាលនោះចុះខ្សោយ ។

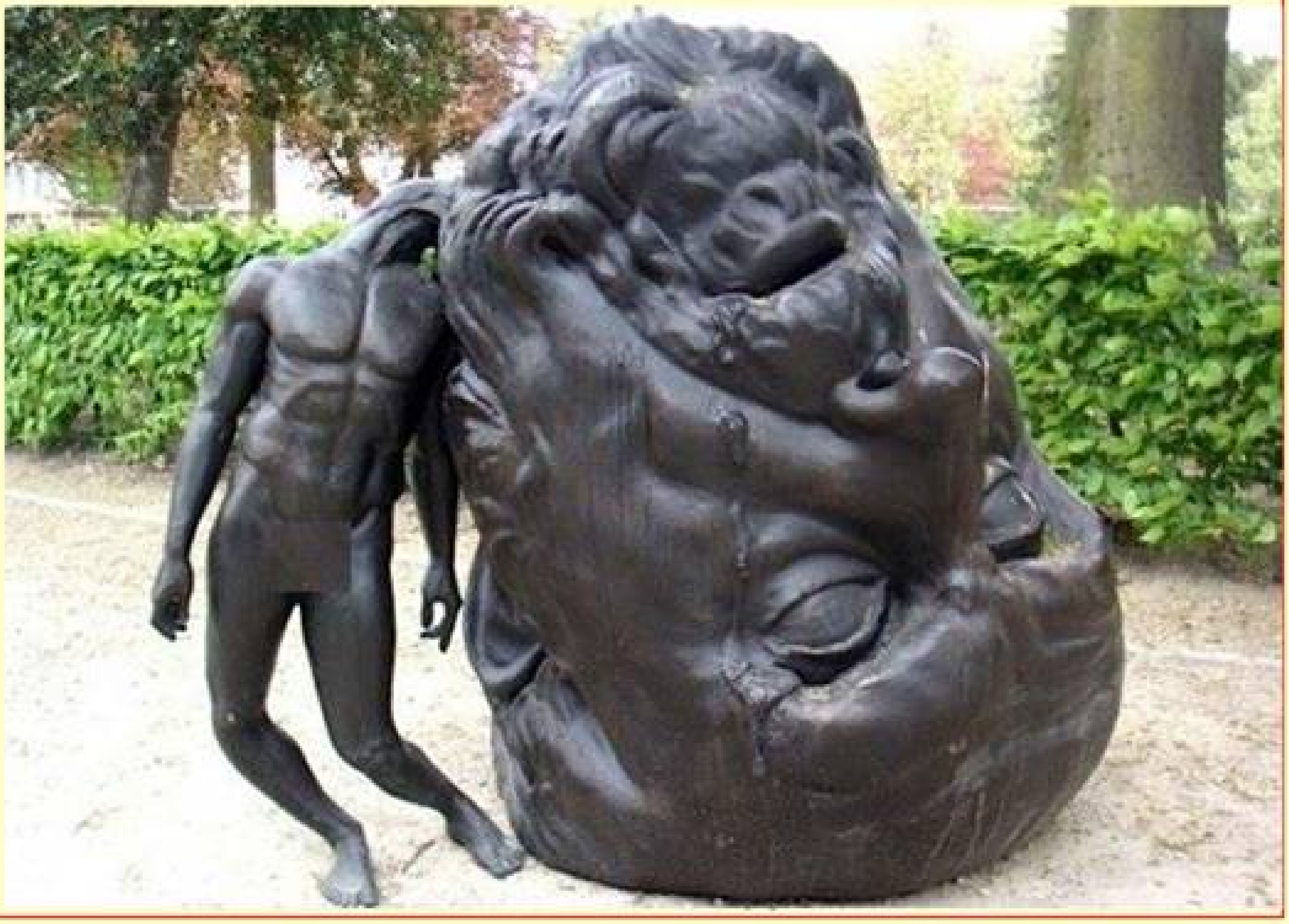

- រដ្ឋាភិបាលមួយត្រូវសមស្របទៅនឹងទំហំរដ្ឋ ចំណង់ចំណូលចិត្តប្រជាជន ទីកន្លែង និងកាលៈទេសៈ ។
- យើងមិនអាចកំណត់បានថា រដ្ឋាភិបាលមួយត្រឹមត្រូវ ឬល្អសម្រាប់គ្រប់ទីកន្លែង និងគ្រប់ពេលវេលានោះទេ ។

ទីមួយៈ

- អំណាចកំពូលនៃរដ្ឋាភិបាលអាចត្រូវបានប្រគល់ការទុកចិត្តទៅឲ្យប្រជាជនទាំងអស់ គឺប្រគល់ទៅឲ្យផ្នែកដ៏សំខាន់ណាមួយរបស់ប្រជាជន ដូចនេះពលរដ្ឋភាគច្រើននឹងក្លាយទៅជាសមាជិក រដ្ឋាភិបាលជាងពលរដ្ឋសាមញ្ញជាបុគ្គលដោយឡែក ។ ឈ្មោះនៃទម្រង់រដ្ឋាភិបាលនេះត្រូវបានហៅថា **ប្រជាធិបតេយ្យ** (Democracy)
- ជារបបមួយល្អឥតខ្ចោះ ប្រសិនបើរបបនយោបាយនេះអាចធ្វើឲ្យអំណាចនីតិបញ្ញត្តិ និងអំណាចនីតិប្រតិបត្តិមានតុល្យភាពគ្នានោះ (Checks and Balances) ។
- លោក រូស្សូ យល់ថា បើប្រជាជនមានការយល់ដឹងកម្រិតខ្ពស់ ទើបរបបប្រជាធិបតេយ្យមានដំណើរការល្អ

ទីពីរ:

- រដ្ឋាភិបាលមួយដែលមានសមាជិកចំនួនតិចដែលពលរដ្ឋទាំងនោះនឹងជាពលរដ្ឋសាមញ្ញ ច្រើនជាងសមាជិករបស់រដ្ឋាភិបាល ហើយទម្រង់បែបនេះកំណត់ឲ្យឈ្មោះថា **អភិជនាធិបតេយ្យ** (Aristocracy)។
- នៅក្នុងរបបនេះ អំណាចនីតិប្រតិបត្តិត្រូវប្រគល់ទៅឲ្យមនុស្សមួយចំនួនជាអ្នកប្រកប ដោយគតិបណ្ឌិតដែលត្រូវជ្រើសតាំងតាមការបោះឆ្នោត ។

ទីបី:

- រដ្ឋាភិបាលអាចត្រូវបានប្រមូលផ្តុំក្តាប់រួមនៅក្នុងដៃរបស់មន្ត្រីតែម្នាក់គត់ ហើយមានអំណាចលើពលរដ្ឋ និងអ្នកដទៃទៀតទាំងអស់ ។ ទម្រង់រដ្ឋាភិបាលទីបីនេះជាទម្រង់ទូទៅបំផុត និងត្រូវបានគេ ហៅថា **រាជានិយម ឬរាជរដ្ឋាភិបាល** (Monarhy or Royal Government) ។
- រូស្សូ ទទួលស្គាល់របប គ្រប់គ្រងបែបនេះប្រសិនបើរាជាធិបតេយ្យត្រូវទទួលស្គាល់ពីប្រជារាស្ត្រទាំងមូល បានសេចក្តីថាប្រសិន បើព្រះរាជាត្រូវបានបោះឆ្នោតជ្រើសតាំងនេះ ។

ទម្រង់រដ្ឋាភិបាល
ប្រជាធិបតេយ្យ

ទម្រង់រដ្ឋាភិបាល
អភិជនាធិបតេយ្យ

ទម្រង់រដ្ឋាភិបាល
រាជាធិបតេយ្យ

គ្មានអ្វីគ្រោះថ្នាក់ជាងឥទ្ធិពលនៃផលប្រយោជន៍ឯកជននៅក្នុងកិច្ចការសាធារណៈ ហើយការអនុវត្តច្បាប់ខុសដោយរដ្ឋាភិបាល គឺវាមានផលអាក្រក់តិចជាងអំពើពុករលួយ នៃអង្គការនីតិបញ្ញត្តិ

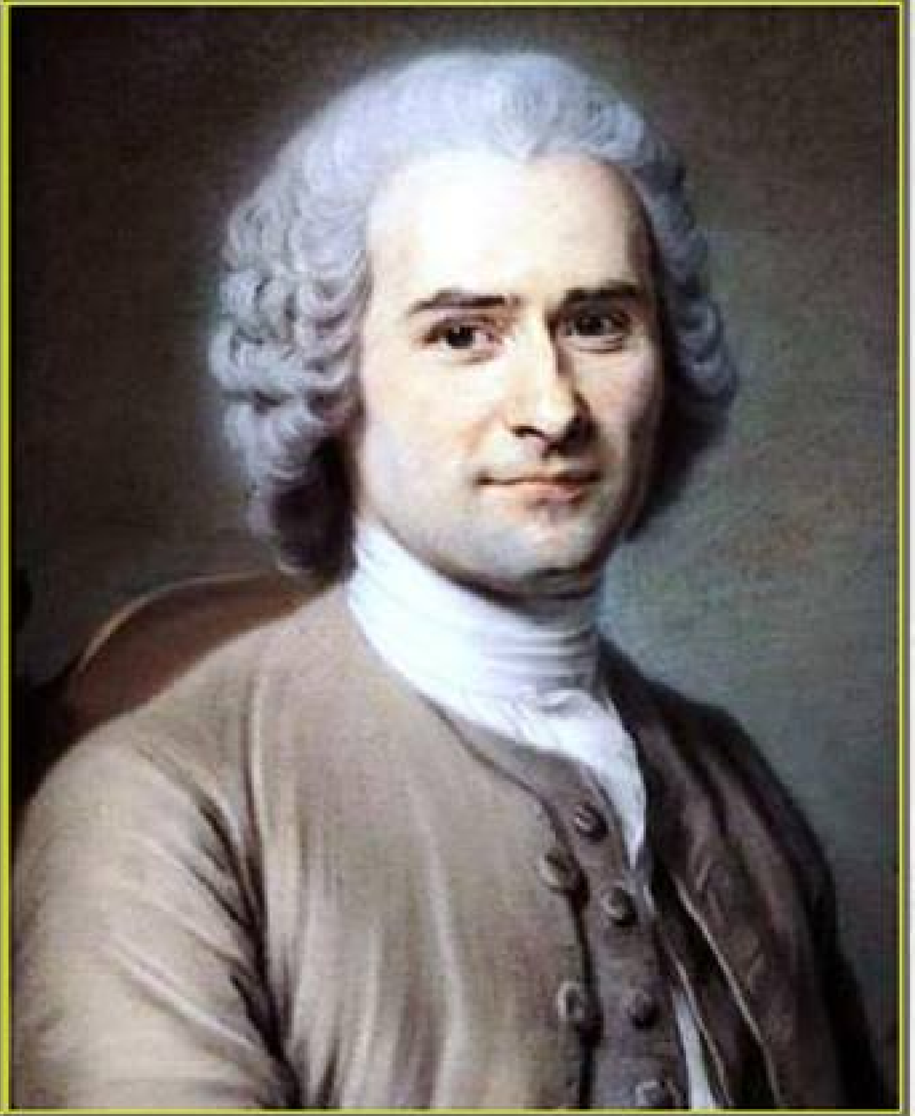

កិច្ចសន្យាសង្គម

- កាលដើមឡើយមនុស្សរស់នៅដាច់ៗពីគ្នា និងមានសេរីភាពពេញលេញដោយគ្មានសង្គម គ្មានរដ្ឋ ។
- ដោយសារតែការរស់នៅតាមរបៀបនេះបានជួបនូវបញ្ហាខ្លះៗទៅតាមការវិវត្តន៍នៃក្រឹត្យក្រមធម្មជាតិ ។
- មនុស្សបានលះបង់ការរស់នៅដាច់ឆ្ងាយពីគ្នាមករស់នៅជាសមាគម គឺដើម្បីសង្គ្រោះ ដល់សេរីភាពដែលពួកគេមានតាំងពីដំបូងនៅក្នុងសភាពធម្មជាតិ ។
- មនុស្សចាកចេញចោលភាពដាច់ឆ្ងាយពីគ្នាដើម្បីចុះកិច្ចសន្យាមួយគឺកិច្ចសន្យាសង្គម ។
- ពិតមែនហើយដែលមនុស្សអាចរស់នៅដោយគ្មានសង្គម មនុស្សអាចរស់នៅដោយស្វែងរកអ្វីៗដោយខ្លួនឯង ប៉ុន្តែមនុស្សយល់ឃើញថាវាមានអត្ថប្រយោជន៍ច្រើនបើគេរស់នៅជាមួយគ្នា ធ្វើការជាមួយគ្នា ។
- សមាគមជាកិច្ចសន្យាដែលធ្វើឡើងរវាងបុគ្គលម្នាក់ៗជាមួយនឹងសង្គម ។

- កិច្ចសន្យាសង្គមរបស់ រូស្សូ គឺជាការបង្កើតឲ្យមានសង្គមមួយ ដែលមនុស្សស្ថិតនៅចំណោះសង្គម ពីព្រោះមនុស្សបានប្រគល់សិទ្ធិ និងសេរីភាពរបស់ពួកគេ ។
- ប៉ុន្តែមនុស្សនៅតែរក្សាសេរីភាពរបស់ពួកគេដដែល ពីព្រោះ សង្គមជាសំណុំនៃមនុស្សទាំងអស់ ហើយគ្មាននរណាម្នាក់ បាត់បង់សេរីភាពរបស់ពួក គេទេ បើមនុស្សទាំងអស់នោះមិន បានបាត់បង់ទៅណាទេនោះ ។
- សេរីភាព និងសមភាពរបស់គេម្នាក់ៗ ត្រូវបានធានា ។ សង្គម នយោបាយជាអ្នកសង្គ្រោះអ្វីដែលមនុស្សមានកាលនៅក្នុងសភាព ធម្មជាតិ គឺសេរីភាព និងសមភាពដោយធានានូវសន្តិសុខរបស់ បុគ្គលផងដែរ ។

- លោកថា *មនុស្សកើតមកមានសេរីភាព ហើយនៅគ្រប់ទីកន្លែង គេឃុំតនៅក្នុងច្រវ៉ាក់* ។
- រូស្សូ បានឲ្យតម្លៃយ៉ាងច្រើនចំពោះធម្មជាតិ ហើយគិតថាធម្មជាតិរបស់មនុស្សគឺល្អ និងមានសេរីភាពស្រាប់ពីធម្មជាតិ ។
- រូស្សូ និយាយថាច្បាប់ជាមាគ៌ាមួយសម្រាប់បញ្ឈប់ជម្លោះរបស់ប្រជាជន និងធ្វើឲ្យមានសិទ្ធិស្មើគ្នា ។ ប៉ុន្តែច្បាប់បច្ចុប្បន្នមិនសុក្រឹតដូចសម័យបុរាណទេ ។

ច្បាប់

- ច្បាប់ដែលអនុវម័តមិនមានការចូលរួមពីសំណាក់រាស្ត្រ ទេ នោះ មិនមែនជាច្បាប់ឡើយ ។
- លោកថា បើការបង្កើតច្បាប់នេះ រាស្ត្រមិនអាចចូលរួមបាន នោះ គួរតែ ធ្វើប្រជាមតិជាការអនុម័តចុងក្រោយ ។
- ច្បាប់ត្រូវបង្កើតឡើងដោយរាស្ត្រនេះពិតជាមិនអាចធ្វើប្រជារាស្ត្រ បាត់បង់សេរីភាព របស់ខ្លួនឡើយ ព្រោះថាច្បាប់ដែលអនុម័ត ដោយមនុស្សទាំងអស់ ។
- ច្បាប់សំខាន់ៗរបស់រដ្ឋទាំងអស់ត្រូវតែរាស្ត្រ ទាំងអស់ជាអ្នក សម្រេចតាមរយៈការធ្វើប្រជាមតិ ចំពោះច្បាប់ដែលមិនសូវសំខាន់ ទុកនាទីនេះឲ្យអ្នកតំណាងរាស្ត្រជាអ្នកសម្រេច ។

- តំណាង ដែលជ្រើសតាំងសម្រាប់រយៈពេលយូរច្រើនតែភ្លេចរាស្ត្រដែលជាអ្នកបោះឆ្នោតឲ្យនោះ ។
- តំណាងរាស្ត្រដែលជ្រើសតាំងរយៈពេលខ្លី គេមិនទាន់មានទម្លាប់យកមុខងារអ្នកតំណាងជាមុខរបរនៅឡើយ ហើយស្ថិតនៅជាអ្នកតំណាងពិតៗ ។
- លោក Rousseau មានគំនិតថា «ចំនួននៃការជ្រើសរើស ត្រូវមានកម្រិតពេលវេលា ព្រោះថាអ្នកតំណាងរាស្ត្រដែលប្រជារាស្ត្រលើកច្រើនសារនោះនឹងយកតំណែងតំណាងរាស្ត្រមកធ្វើជាមុខរបរមិនខាន ។
- គេនឹងមានទម្លាប់ជាអ្នកមានមុខរបរធ្វើជាអ្នកតំណាងរាស្ត្រ ។ ដូច្នេះ គេត្រូវមានការកម្រិតនៃការជ្រើសរើសឲ្យមានតែម្តង ឬពីដង ហើយត្រូវរង់ចាំ២ ឬ៣ឆ្នាំទៀត ទើបអាចមកឈរឈ្មោះឲ្យគេជ្រើសសារជាថ្មីម្តងទៀត» ។
- លោក Rousseau ថា«ត្រូវបង្កើតច្បាប់សម្រាប់ដាក់ទោសចំពោះតំណាងរាស្ត្រ ឬ ត្រូវដាក់ទណ្ឌកម្មចំពោះអ្នកតំណាងរាស្ត្រណាដែលមិនអនុវត្តន៍តាមឆន្ទៈរបស់ប្រជាជន និងមិនអនុវត្តន៍តាមកាតព្វកិច្ចរបស់ខ្លួន» ។

- អំពីការអនុវត្តន៍ច្បាប់ លោក រូស្សូ ថាគេត្រូវអនុវត្តន៍ច្បាប់ឲ្យបានត្រឹមត្រូវ និងប្រិតប្រៀងបំផុត ។ ពេលណាដែលច្បាប់ត្រូវបានអនុម័តហើយ តាមមនសិការរបស់ពលរដ្ឋទាំងមូល ច្បាប់នោះក៏ត្រូវយកទៅអនុវត្តន៍យ៉ាងតឹងរឹងបំផុតដែរ ។
- អំណាចនិតិប្រតិបត្តិ គឺរដ្ឋាភិបាលជាអ្នកអនុវត្តន៍ច្បាប់ ។ រដ្ឋភិបាលទាល់តែខ្លាំង ពីព្រោះរដ្ឋាភិបាលត្រូវប្រតិបត្តិចំពោះទាំងអស់ ។ បើច្បាប់អនុវត្តន៍មិនចំពោះមនុស្សទាំងអស់នោះ មិនមែនជាប្រជាធិបតេយ្យទេ ។

- ប្រតិបត្តិច្បាប់មានប្រជាជនជាអធិបតី ។ អត្ថិភាពរបស់រដ្ឋ គឺធ្វើអធិបតេយ្យឲ្យមានដល់ប្រជារាស្ត្រ ។
- អធិបតេយ្យរបស់ប្រជារាស្ត្រស្ថិតនៅក្នុងអំណាចនីតិបញ្ញត្តិដែលជាអំណាចធ្វើច្បាប់ និងលុបច្បាប់ ។
- អធិបតេយ្យរបស់ប្រជារាស្ត្រ គឺប្រជារាស្ត្រជាអ្នកចាត់ចែងដោយខ្លួនឯង ។ ចំពោះអត្ថិភាពរបស់រដ្ឋាភិបាលគឺទាក់ទងនឹងការអនុវត្តន៏ច្បាប់ ។
- រដ្ឋាភិបាលគ្រាន់តែជាតំណាងរបស់ប្រជារាស្ត្រ និងរបស់ច្បាប់ ។ រដ្ឋមន្ត្រីជាខ្ញុំបម្រើរបស់ប្រជារាស្ត្រ ហើយរដ្ឋមន្ត្រីក៏អាចត្រូវ គេដកហូតងាររបានដែរ ។